

Billeder på dit budskab

① ② ③ ④ ⑤ +

Få svar på **5** spørgsmål – og praktiske råd
– om billeder, der skal indgå i din tryksag
+ lidt mere

graphic
care.dk

Anna-Marie Møller · am@graphiccare.dk · tlf. 20 93 81 47 · www.graphiccare.dk

Introduktion

Har du fået ansvaret for at levere digitale billeder til layouteren af jeres blad, brochure eller anden tryksag?

Føler du dig usikker på alt det der med formater, filer og anvendelse?

Så er dét her den let forståelige vejledning, du kan have glæde af.

Jeg har lavet en gennemgang af de spørgsmål, jeg gennem årene har erfaret, at mine kunder kan sidde med, når de arbejder med at tilrettelægge en tryksag.

Vejledningen er kortfattet, meget praktisk og uden for meget udenomsstof. Det er meningen, at du skal føle dig tryggere og bedre klædt på til at udvælge de digitale billeder, du skal bruge i din tryksag, når du har læst denne mini e-bog.

Du er velkommen til at give mig respons på indholdet. Jeg er interesseret at forbedre og målrette mine ydelser, og dér er din oplevelse vigtig.

God fornøjelse!

Anna-Marie Møller

... med småt

Titel:

Billeder på dit budskab
2. udgave - juli 2016.

Forfatter:

Anna-Marie Møller

Udgiver:

Graphic Care
Vardevej 14
DK-6900 Skjern

Mail: am@graphiccare.dk

Web: www.graphiccare.dk

Tlf: +45 20 93 81 47

Omkring gengivelse af denne e-bog:

Indholdet af denne e-bog er beskyttet af loven om ophavsrettighed og må ikke gengives eller trykkes i sin helhed på print eller digitalt. Dele af bogen må gengives med behørig kildeangivelse.

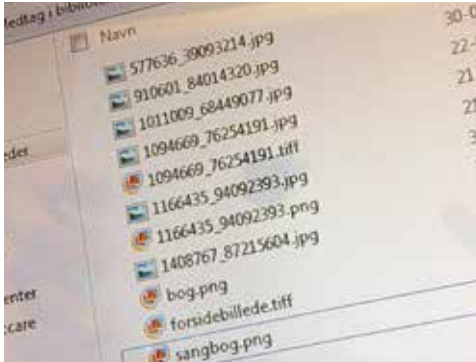
graphic
care.dk

Indhold

- ① jpeg, tiff, png eller ..?
 - ② RGB eller CMYK?
 - ③ Hvad er det med "opløsning"?
 - ④ Hvor kan jeg finde billeder?
 - ⑤ Valg af billeder til formålet
- + Husk, en god billedtekst!
 - + Forklaring på flere forkortelser

jpeg, tiff, png eller ..?

1

Det korte svar er: Send mig hvad du har!

Fotos og andre illustrationer, som du får leveret til brug i dit blad eller brochure kan forekomme i mange forskellige formater.

Filformatet er det navn, der står **efter** punktummet i filnavnet: Eksempelvis kan en jpg-fil hedde forsidebillede.jpg eller en tiff-fil kan hedde forsidebillede.tiff

Men det kan også være .png, .gif, .psd, .pdf, .eps eller andet. Fælles for dem er, at layouteren kan konvertere alle billed- og grafik-filer til jpg, som kan bruges i trykfiler til langt de fleste tryksager. Så levér det du har og lad layouteren afgøre, hvad der er bedst i sammenhængen.

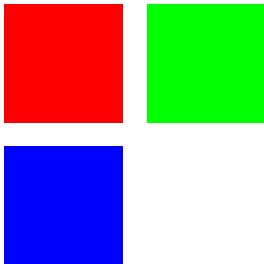
Nemt ikk'?

RGB eller CMYK?

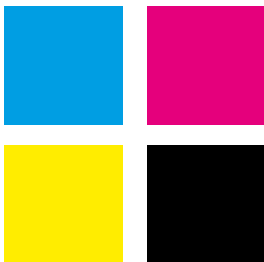
2

Grundfarver i de to farverum:

RGB

CMYK

Alle digitale billeder har et såkaldt farverum. I forbindelse med layout vil vi oftest tale om 2 farverum: RGB og CMYK.

RGB står for Red, Green og Blue.

CMYK står for Cyan, Magenta, Yellow og Keycolour (sort)

Enkelt kan det siges, at farverummet RGB er det vi bruger til visning på computerskærm, og CMYK er til trykte visninger på papir, og henviser til de 4 trykfarver, som alle kulører og nuancer kan blandes af. (Og det er det samme, om det er udtrykt som RGB og CMYK eller rgb og cmyk).

Måske har du hørt noget om at billeder man afleverer til tryk SKAL være i CMYK-farver. Det er rigtigt at de færdige trykfiler, som layouteren afleverer til trykkeriet, skal være i CMYK, men dem DU afleverer til layouteren, i hvert fald hvis det er til mig, kan være hvilket som helst farverum og meget gerne RGB, hvis de billeder, du har, er det på forhånd. Layouteren kan lettest konvertere til det han/hun har brug for. Det behøver du ikke bekymre dig om.

Billeder du tager med digitalkameraet i telefonen og i tabletten er i RGB.

Hvad er det med "opløsning"?

- pixels. ppi og dpi?

3

En **pixel** (forkortelse fra engelsk picture + element) er en af de mange prikker, punkter eller ensartet farvede felter, der tilsammen som en udgør et billede eller hele indholdet af en skærm. En pixel er den mindste enhed, der kan indscannes, vises på skærmen/displayet eller udskrives på en printer.

Jo flere pixels der bruges i et billede, jo tættere på originalbilledet kommer man. Antallet af pixels i et billede kaldes **opløsningen**. Den kan udtrykkes med:

- et enkelt tal f.eks. 7 megapixel (mest brugt i forbindelse med digital-kameraer).
- som to tal – f.eks. 1280×1024 (mest brugt om computerskærme).
- eller (almindeligvis brugt om billedopløsning for billeder på papir) et tal, f.eks. 300 ppi (antal pixel per tomme i højden og i bredden).

Måleenheden **ppi** (pixels per inch) der anvendes i forbindelse med computerskærme, sensorer mv., bruges ofte (fejlagtigt) i flæng med med **dpi** (dots per inch), som mest anvendes i forbindelse med beskrivelse af printerens og scannerens ydeevne. En god opløsning, som en moderne printer eller scanner som minimum skal kunne præstere, er 300 dpi i begge retninger.

Hvad er det med "opløsning"?

- pixels. ppi og dpi?

fortsat ...

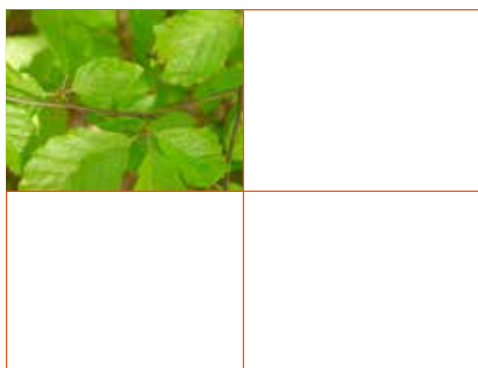
3

Kravene til opløsning varierer efter formålet. Tryk på papir kræver væsentlig flere pixels pr. tomme i forhold til gengivelse på skærm for at vise et billede i samme størrelse.

Regn med at et billed du ser på internettet vil kunne gengives i tryk som **en fjerdedel** størrelse af det du ser på skærmen, for at se pænt ud i opløsningen.

Alene derfor kan det være problematisk at tage billeder fra en side på internettet til brug i din tryksag. Hvis du kender fotografen eller ejeren af billedet og har tilladelse til at bruge det, kan du spørge om det findes i en højere opløsning. Tit er den originale fil væsentlig større end den version der ligger på nettet.

Som hovedregel skal et foto i højformat, der skal dække en A4-side i højformat fylde ca. 1 MB.

Et foto i bredformat, der skal dække en A4-side i højformat, skal så fylde **endnu mere** end 1 MB.

Se mere om formater under **5) Valg af billeder til formålet**

Hvor kan jeg finde billeder?

Må man bare "tage" billeder på nettet?

- Som udgangspunkt: Nej!

Billeder, der ligger på internettet, kan sagtens være omfattet af reglerne for copyright og må ikke gengives af andre end den, der ejer billedet. Også selvom, der ikke står copyright ved.

Som hovedregel bør du ikke bruge et billede til dit budskab, som du ikke specifikt ved, at du har lov til at bruge.

Derudover er der sider på nettet, som tilbyder billeder til fri brug. Og endelig er der bureauer, der tilbyder abonnementer på billedarkiver, hvor du kan søge og finde egnede fotos endda for relativt små beløb.

Du kan også finde arkiver med såkaldte "free images", som du kan bruge gratis til ikke-commercielle formål.

Billedarkiver, jeg selv bruger:

- www.colourbox.com (gode billige abonnementer)
- <http://www.freeimages.com> (gratis download af billeder til ikke-commerciel brug og billeder, der skal betales for).
- http://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page (gratis download af billeder til ikke-commerciel brug)

Valg af billeder til formålet

Bredformat

Højformat

Læg mærke til hvilket format, der egner sig til dit formål. Skal det være højformat eller bredformat?

Foto i bredformat

Hvis din forside er i højformat og billedet skal fylde hele forsiden ud, så kan der være problemer i at det billede, du vælger, er i bredformat (hvad amatør billeder ofte er).

For at et bredformatbillede skal passe i højden til en højformat forside, skal det skaleres så højt op, at dele af billedet rager udenfor forsideområdet.

Bredformat-billede skaleret til at passe en højformatside. Her skal du særligt tage højde for 2 ting:

- Bliver udsnittet hensigtsmæssigt?
- Er opløsningen af billedet højt nok, til at det kan forstørres tilstrækkeligt, uden at kvaliteten bliver dårlig?

Valg af billeder til formålet

fortsat ...

Når du vælger et foto til forsiden så tænk på, at det skal vække opmærksomheden hos en mulig læser - skabe interessen for at åbne og kigge ind og se mere. Og her er det godt at benytte sig af viden om, hvad der generelt fanger opmærksomheden.

Det er ikke nok at indholdet er et billede fra en aktuel begivenhed.

Vælg meget gerne billeder med mennesker på, men helst nærbilleder eller tæt beskåret.

Allerbedst fanges vores opmærksomhed af et ansigt, som har øjenkontakt med kameraet, så vi oplever det, som om han/hun ser på os.

Billeder af mennesker der har øjenkontakt med hinanden, rører hinanden eller på anden måde "har noget sammen" fortæller os en historie - ikke nødvendigvis om hovedtemaet - og vil også fange vores opmærksomhed i nogen grad.

Billeder, taget ud over et mødelokale, foredragsal eller lignende fuld af borde eller stole med mennesker, er som regel **KUN** interessant til forsiden, hvis der er et motiv i forgrunden, som er interessant og gerne skarpt. Eller hvis billedet f.eks. er taget fra en utraditionel vinkel. Eller at rummet i sig selv er interessant.

Sørg for at få fat i billeder, der er skarpe og store nok. I dag kan rigtig mange smartphones tage tilstrækkeligt store billeder.

Husk, en god billedtekst!

Når du bruger billeder til en tekst, så giv dig tid til at forfatte en billedtekst. Billedtekster er med til skærpe interessen for at gå i gang med at læse teksten og give budskabet opmærksomhed. En tekst ved billedet bliver en slags "håndtag" eller "indgang", man lige starter med på vej ind i sidens indhold, også selvom den ikke er placeret først på siden.

Prøv at få skrevet en billedtekst, der ikke bare remser navnene op på de personer, der er på billedet eller bare beskriver det, man selv kan se på billedet. Benyt f.eks. billedteksten til at fortælle noget ekstra, give en ekstra oplysning eller kommentar, som måske ikke står direkte hovedteksten eller omformuler en lille relevant bid af indholdet, der kan supplere billedet i stedet for bare at beskrive indholdet af billedet. Det giver en mere spændende side.

Eksempel på hvad jeg mener med at udvikle en supplerende billedtekst (2):

(1) Svend og Karen plukker blomster.

(2) Svend og Karen elsker, når vi går aftentur på engen ved søen. Det gør vi, så tit vi kan, i løbet af sommeren.

Flere forkortelser

JPEG eller JPG

Navnet JPEG står for *Joint Photographic Experts Group* og JPEG er altså reelt ikke en type datafil, men en organisation der foreslår standarder for digital repræsentation af fotografiske billeder.

Ved computerbrug er JPEG en af de hyppigst anvendte måder at komprimere fotografiske billeder i digital form. En datafil indeholdende et billede i en JPEG-komprimeret form omtales normalt som en JPEG-fil.

Komprimeringsmetoden JPEG specificerer en måde hvormed rasterbilleder kan afbildes som en (kortere) datastrøm af bytes, men ikke, hvordan disse bytes bliver indkapslet af et filformat (eller anden form for datalager).

JPEG er det mest anvendte filformat til at lagre eller overføre digitale fotografier på World Wide Web og i digitalkameraer.

PNG

PNG står for *Portable Network Graphics*. Det er et bitmap grafikformat, der er bedst til tegninger og fotografier. Formatet kan interlaces, hvilket gør, at der først vises et grovkornet billede, og efterhånden som der hentes flere data, kommer detaljerne med. PNG kan håndtere flere farver end GIF. Desuden er der i PNG mulighed for variabel transparent. PNG benytter i modsætning til JPEG formatet en komprimeringsmetode uden informationstab.

Kilde: Wikipedia

God fornøjelse!

- med planlægning af din tryksag. Jeg håber du har fået noget med dig du kan bruge.

Og du kan altid kontakte mig, hvis du vil vide mere om emnet eller andet vedrørende layout og tryk.

Jeg besvarer hellere end gerne din henvendelse!

Venlig Hilsen

Anna-Marie Møller

tlf. 20 93 81 47

am@graphiccare.dk

